The Unknown Version of “Patria Constantinoupoleos”

Sergey A. Ivanov and Varvara Zharkaya

National Research University Higher School of Economics, Moscow, Russia

s.ark.ivanov@gmail.com; varvara.zharkaya@gmail.com

Summary

The article deals with “The Story About Foundations, Buildings and Pillars or Columns of Constantinople” which is contained in the Kutlumus Greek manuscript N 220 (Athos 3293), f. 165r–188v. By and large, it coincides with the chapters II.28 through III.8 of the “Patria Constantinoupoleos,” as edited by Th. Preger. Yet, it rephrases and, in many places, augments this edition considerably.

Keywords

Post-Byzantine Monembasia – Patria Constantinoupoleos – text – edition

The Kutlumus Greek manuscript N 220 (Athos 3293) is famous for its Chronicle of Monemvasia¹ and several Short Chronicles.² Yet, the text entitled “The Story About Foundations, Buildings and Pillars or Columns of Constantinople” (Ἱστορία διὰ τὰ κτήρια καὶ οἰκοδομήματα καὶ διὰ τὰ κιόνια ἧτοι κολῶνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως) written on folios 165r–188v, somehow escaped scholarly attention.³ The Story looks alien to its convoy: the Monemvasia family of Likinioi, who owned the manuscript for several centuries, from the 15th through

* This study was supported by the Academic Fund Programme of The National Research University-Higher School of Economics, in 2014–15 (research grant Nr 14-01-0031).

1 P. Lemerle, « La Chronique improprement dite de Monemvasie : le contexte historique et légendaire », *RÉB*, 21 (1963), p. 6.

2 P. Schreiner, *Die byzantinischen Kleinchroniken*, Bd. I., Wien, 1979, S. 317, 323, 325, 575, 579.

3 Th. Preger, whose edition of Patria we rely on, mentions this manuscript in one sentence and does not use it in his apparatus, *Scriptores originum Constantinopolitanarum*, ed. Th. Preger, Vol. 2, Leipzig, 1907, p. XVII.

the 17th, and filled it with new texts, was predominantly interested in history, not mirabilia. Yet, the fact that Constantinople remained on the mental horizon of Greeks who probably never saw the contemporary Istanbul, is very characteristic from the point of view of history of identities.

In his note to the recent translation of the *Patria*, Albrecht Berger wrote: "The *Patria* ... was often amplified or shortened, sometimes even rephrased. An "original" version of the text can therefore not be reconstructed."⁴ This statement fully applies to our Story. By and large, it coincides with the chapters II. 28 through III.8 of the "*Patria Constantinoupoleos*," as edited by Th. Preger,⁵ but the language has been modernized and there are variations in some places.

In many instances the text is enlarged by added explanations of unclear terms, and in most cases such glosses appear to have been added later: ἄρμαμέντο ἡγουν ἐκεῖ ὁποῦ ἦσαν τὰ ἄρματα (f. 168r, cf. II.34.1); ὄροφον ἡγουν τὴν σκέπην (f. 168v, cf. II.35.3); πατρίκιος δὲ ὁ πατὴρ τοῦ κοινοῦ (f. 168v, cf. II.36.2); χρυσόροφον ἦτοι τὸ χρυσὸν σκέπασμα (f. 169v, cf. II.41.2); ἀργυροκόπος ἡγουν ὁποῦ ἐχάρασε τὰ φλώρια (f. 170r, cf. II.41.8); σενάτου ἡγουν ἐκεῖ ὁποῦ ἦσαν οἱ συγκλητικοί (f. 170v, cf. II.42.9); τὸν δὲ ὕπατον τῶρα τον λέγουσι κόνσουλον⁶ (f. 171r, cf. II.44.4); μεγάλο ἵπποδρόμιον ἡγουν ἐορτὴ μεγάλη καὶ ρέντα ἀλούγων (f. 173v–174r, cf. II.49.13); μῦδιον ἡγουν τὸ μέτρον (f. 174r, cf. II.51.2); στῆλαι ἦτοι κολῶνες ὠραιόταται (f. 176v, cf. II.58.1); στρατόν του ἦτοι τὸ φασάτον του (f. 176v, II.59.4); Χρυσόπολις ἡγουν πόλις τοῦ χρυσαφίου (f. 176v, cf. II.59.5); εἰς τὸ ἵππικὸν ἦτοι εἰς τὸ ἵπποδρόμιον (f. 176v, cf. II.60.2); Νεώριον ἡγουν ὁ τόπος ὁποῦ ἐφυλάσσοντο τὰ κοράβια (f. 178v, cf. II.68.1); Σεξτίλιον ἡγουν ἕκτον μῆνα (f. 180v, cf. II.80.2); γενέθλιον ἡγουν τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἄρχισαν νὰ κτίζουν τὴν πόλιν (f. 182r, cf. II.87.13); Θεοδοσιακὸς Φόρος ἡγουν παζάρι τοῦ Θεοδοσίου (f. 186r, cf. II.105.4).

The modern nature of the language corrections in our text reveals itself through such changes as ἀρτζιχάλια instead of πιττάκια in f. 167v, cf. II.31.13; σπητικούς instead of κοιτωνίτας in f. 167v, cf. II.31.15; αὐθεντίες instead of ἀρχάς in f. 169r, cf. II.36.2; καβελάρης instead of ἐπὶ δίδφρου in f. 169v, cf. II.40.3; Ψωμοπολείων instead of Ἀρτοπωλείων in f. 172v, cf. II.46.1; σκυλόπουλα instead of κυνάριον in f. 172v, cf. II.46.2 etc.

Some amplifications of the Kutlumus version as compared to Preger's edition are modest, such as f. 167r, cf. II.29.3: [ὁ σταυρὸς ὅπου ἴδαν εἰς τὸν ἐὼν] καὶ τοὺς εἶπε Κωνσταντίνε, ἐν τούτῳ? νίκη καὶ ἐβάστουσάν τον εἰς τὸ χεῖρι τους; or f. 168r, cf. II.33.4: ἀμὴ ἄνθρωπες τινες ἀμαρτωλοὶ καὶ εὐτῆλοι ἐδιάβηκαν ἐκεῖ μέσα καὶ

4 *Accounts of Medieval Constantinople. The Patria*, ed. A. Berger (Dumbarton Oaks Medieval Library), Washington, DC, 2013, pp. 281–282.

5 Republished recently, with the English translation, in Berger's edition.

6 The Italian influence is understandable since Monemvasia belonged to the Venetians from 1463 until 1540, see N. Peyrot, *Monemvasie byzantine*, Geneva, 2013, pp. 165–166.

ἀπὸ ἐκείνους ἐχάλασε καὶ ἐχάθη ἡγουν ἀπὸ ταῖς ἀμαρτίαις τοὺς or f. 169v: εἰς τὸ ὁποῖον τόπον ἕνας ρήτορας ἐκάλησεν τὸν ἔλεγαν τὸ ὄνομα τοῦ Τόρβελιν instead of Π.41.4–5: Ἐν ᾗ ὁ Τερβέλιν ἐδημηγόρησεν; or f. 170v, cf. Π.42.9: Ἀκόμη ἔβαλαν καὶ ἔφεραν εἰς τὸν τόπον τοῦ Σενάτου ἡγουν ἐκεῖ ὅπου ἦσαν οἱ συγκλητικοὶ ἕνα εἰκόνισμα πολύτιμον καὶ ὠραιότατον τὸ ὁποῖον εἶχαν καὶ εἰς τὰς μεγάλας ἐορτάς; or 172v, cf. Π.46.2 (Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτοπωλείοις) εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐπωλοῦσαν τὰ ψώμια ἦσαν εἰς μάρμαρα γλυπτὰ ὀκτώ; or f. 172v, cf. Π.46.8–9: (Γαληνὸς δὲ τις) νέος (ιατρός); or f. 172v, cf. Π.46.9–10: (τὰς Γοργόνας) καὶ τὰ ἄλλα γλυπτὰ.

Sometimes the differences between the Kutlumus text and the editions of Patria and Parastaseis are considerable, although the meaning remains largely the same. This is demonstrated in the tables below: coinciding words are marked in bold, the new information (but not the explanation of the old-fashioned words) is underlined.

<p>Π.42. ἐν οἷς ἑλέφας ἴστατο παμμεγέθης ὑπὸ (5) Σευήρου κατεσκευασμένος ὅρος δὲ ἦν πρὸ τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν· ἔνθα καὶ σχολῇ φυλαττόντων πολλή· ἔμενε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόπος ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενος· καὶ τοῦ οἰκήματος αὐτοῦ πορθουμένου, ἠπειλῇ τῷ τὸν ἐλέφαντα φυλάττοντι θάνατον, εἰ μὴ τοῦτον κρατή-(ι ο)σει. Ὁ δὲ θηροκόμος οὐκ ἐνεδίδου· ὃν φρονέυσας ὁ ζυγο-πλάστης δέδωκε βορὰν τῷ ἐλέφαντι· τὸ δὲ θηρίον ἀτίθασον ὃν καὶ αὐτὸν ἀνείλεν. Καὶ ὁ Σευήρος ἀκούσας τῷ θηρίῳ θυσίας ἤνεγκεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παρευθὺ καὶ ἀνετυπώθησαν τὸ τε θηρίον καὶ ὁ θηροκόμος.</p>	<p>f. 169v ὅπου ἐστέκετον καὶ ἑλεφᾶς μεγάλος βαλμένος ὑπὸ Σεβήρου, ἦτον ἐκεῖ καὶ μέρος βουνοῦ σχολεῖον (f. 170r) τὸ μεγαλότερον ὅτι ἐκεῖ ἦτον ἕνας ἀργυροκόπος ἡγουν ὅπου ἐχάρασε τὰ φλώρια καὶ τὰ ἐζυγίαζε με ζυγί κακὸ καὶ ἐπαραζυγίαζε διὰ τὴν ὁποίαν ἀμαρτίαν ὁ λεφᾶς ἐκείνος <u>ὑπήγενε καὶ ἐχάλα τὸ σπήτι τοῦ</u>, καὶ τοῦτος ὁ παραζυγιστὴς καὶ ἀδικητὴς πάλιν ἐφοβέριζε τὸν ἄνθρωπον ὅπου ἐφύλασσε τὸν λεφάν, ὅμως ὡς τέλους ὁ λεφᾶς ἔφαγε τὸν παραζυγιστὴν <u>ὅπως να παιδευθῇ διὰ τὰς ἀδικίας ὅπου ἔκαμνεν</u>. διὸ εἰς τὸν τόπον ἐκείνον παρευθὺς ἐτυπώθη καὶ ὁ λεφᾶς τὸ θηρίον καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅπου τὸν ἐλάτρευε καὶ ὁ παραζυγιστὴς μαρμαρένιος</p>
<p>Π.43. Περὶ Ἀρείου. Ἐνθα Ἀρειος τὸν ἔχριστον ὑπέστη θάνατον, ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ Φόρου τοῦ Σενάτου ὡσεὶ καθ' παλαιστάς, ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου Ἀρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ γειννῶντι τῇ γῇ καὶ σὺν τῇ τοῦ Ἀρείου Μακεδονίου, Σαβελλίου καὶ Εὐ(5)νομίου πρὸς αἰσχύνῃν αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὐρα καὶ ἐμπτύσματα ἐπιρρίπτωσιν αὐτοῖς</p>	<p>f. 170v Περὶ τοῦ ὁμοιώματος Ἀρείου. Τὸ ὁμοίωμα ἡγουν τὸ πρόσωπον καὶ τὸ κορμὴ τοῦ Ἀρείου τοῦ αἰρετικοῦ ἦτον γλυμένον εἰς ἕνα μάρμαρον <u>καθὼς ἐξέβαλε τὰ ἔντερα τοῦ</u> καὶ ἔδωκεν τὸν κακὸν θάνατον εἰς τὴν σύνοδον. Τὸ ὁποῖον μάρμαρον ἐβάλλη ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ Φόρου <u>τοῦ συγχλίτου</u>, καὶ ἦτον τὸ μήκος τοῦ μαρμαροῦ πῖθαμαῖς ὃν ἀνὰ καὶ ὀκτὼ δάκτυλα. Σιμὰ δὲ εἰς τοῦτο ἦσαν γλυμένοι εἰς ἄλλο μάρμαρο καὶ ὁ Μακεδόνιος καὶ ὁ Σαβέλλιος καὶ ὁ Εὐνόμιος εἰς μεγάλῃν αἰσχύνῃν καὶ ἐντροπῇν τοὺς. (f. 171r) ὅπως ὅσοι ἄνθρωποι ἐπερνοῦσαν τὴν στρατὸν ἐκείνην να δίχνουν εἰς αὐτοὺς κοπρὰς καὶ τὸ νερό τοὺς καὶ πτυσμών ὅτι ἦσαν αἰρετικοὶ</p>

<p>Π.45. Περί τοῦ πορφυροῦ κίονος. Ὑποκάτω δὲ τοῦ κίονος τοῦ Φόρου ἐτέθη καὶ τὸ Παλλάδιον στοιχείον καὶ ἕτερα πολλὰ σημειοφορικά. Ὁ δὲ κύκλος τοῦ Φόρου ἐστὶν τὸ ἴσον τῆς ποδῆς τῆς κόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐν ᾧ αὐτὴν ἐκείσε ἔπηξεν, ὅτε ἀνήλθεν ἀπὸ (5) Ῥώμης. Οἱ δὲ σιγματοειδεῖς δύο ἔμβολοι ἐτύγγανον τότε σταυλοὶ γύροθεν τῆς κόρτης. Καὶ ὁ περιβλεπτος οὗτος κίων καὶ ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος, δίκην Ἡλίου ἔστησεν αὐτὴν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θήσας ἐν τῇ κεφαλῇ ἡλούς ἐκ τῶν ὡς Χριστοῦ δίκην ἀκτίνων, (10) ὡς Ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων</p>	<p>f. 172r Ποκάτω ἀπὸ τὸ κίονι τοῦ Φόρου ἐβάλλθη καὶ τὸ ἐξάκουστον ἐκείνον Παλλάδιον ὅπου τὸ εἶχαν ἄλλον καιρὸν εἰς τὴν Τρωάδα καὶ τοῦτο τὸ Παλλάδιον ἦτον ζώδιον μικρὸν ξύλινον τὸ ὁποῖον λέγουσιν ὅτι ἦτον στοιχειωμένος <u>να φυλάσσει τὴν βασιλείαν τῆς Τρωάδος</u>, ἦσαν ἐκεῖ καὶ ἄλλα μάρμαρα πολλὰ σημειοφορικά ἡγουν ὅπου ἐσιμάδεβαν καὶ ἔδειχναν γλυμμένα πολλὰ τινα παλαιὰ καὶ ἑλληνικὰ πράγματα ὅπου τα ἔφερον ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπὸ τὴν Ῥώμην. Ἦτον ἐκεῖ καὶ ἡ στήλη ἣτοι κωλῶνα τοῦ Ἀπόλλωνος τὴν ὁποῖαν ἔστησε ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ὡς τὸν Ἥλιον λαμπρὰν εἰς τὸ ὄνομα του (f. 172v) <u>καὶ ἐβαλαν ἀπάνω εἰς τὸ κεφαλοκόλωνον ἓνα καρφὶν ὡς λέγουσιν ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἐστήλωσαν τὸν Χριστὸν</u>, ὅθεν καὶ ἔλαμπεν ὡσαν ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς πολῖτες.</p>
<p>Π.47. Τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ ἐφίππου τὸ λιθόξεστον ἔχει ἐγγεγλυμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῆς πόλεως, τῶν Ῥῶς τῶν μελλόντων πορθεῖν αὐτὴν τὴν πόλιν. Καὶ τὸ φ ἐμπόδιον, ὅπερ ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει ὁ ποὺς ὁ εὐώνυμος τοῦ ἵππου τοῦ μεγαλίου, καὶ αὐτὸ σημαίνει, τί ἐστὶν ἐκείσε γεγραμμένον</p>	<p>f. 173r ἀλλὰ τὸ τετράπλευρον μάρμαρο τοῦ καβελλαρίου τὸ λιθόξεστο εἶχε γραμμένας τὰς ἱστορίας ἐκείνων ὅπου ἦλθον <u>να ἐπαίρουν καὶ να αἰχμαλωτίσουν καὶ χαλάσουν τὴν πόλιν καὶ τὸ ἐμπόδιμα ἦτον εἰς εἶδος ἀνθρώπου μικρὸν ὡς χαλκῖνον ἡγουν τὸ ὁμοίωμα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου γονυκλινὲς ἡγουν ὅπου ἡ Θεοτόκος ἐπαρεκάλει τὸν Υἱὸν αὐτῆς καὶ Θεὸν να μὴν ἐπάρουν τὴν πόλιν</u></p>
<p>Π.51. Ὑποκάτω δὲ (5) ἐν τῷ ειλήματι τῶν χειρῶν ἱστορίαι εἰσὶν· οἱ δὲ πεπειραμένοι εὐρήσουσιν αὐτάς. Ὡρίσθη δὲ τὸ μόδιον κοῦμουλων πιπράσκεισθαι· εἰς δὲ τῶν ἐμπόρων πέπρακέ τινα τὸ μόδιον ῥήγλον· γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐχειροκόπησεν αὐτοῦ τὰς δύο χεῖρας καὶ ἔστησεν ὁρᾶσθαι, ὁμοίως καὶ τὸ μόδιον· (10) ἐχρημάτισεν δὲ ὠρολογεῖον</p>	<p>f. 174r καὶ τὴν κάτω μέρει ἦσαν γλυπτὰι ἱστορίαι τὰς ὁποίας οἱ σοφοὶ ἀνθρωποὶ καὶ οἱ δόκιμοι τὰς ἐνόουν. Ἦτον δὲ ὀρισμός (f. 174v) ὅτι τὸ μόδιον τοῦτο να πωλεῖται κοῦμουλων <u>ἕως ἐπάνω ἢ σιτάρην ἢ χριθάρην ἢ ἄλλο τι γέννημα</u>. Συνέβη δὲ ὅτι ἓνας τις πραγματευτῆς ἐπώλῃσε πρὸς ἄλλον τὸ σιτάρην του με μόδιον ῥήγλον καὶ ἀδίκησεν ἀφοῦ δὲ ἔμαθεν ὁ βασιλεὺς τὸ τοιοῦτον, ὥρισε καὶ ἔκοψεν τὰ δύο του χεῖριά καὶ στήλωσαν <u>τα εἰς μάρμαρον να φαίνονται ὁμοῦ με τὸ μέτρον τοῦ μοδίου</u>. Ἐκεῖ δὲ πρότερον εἰς τὸ μόδιον ἦτον καὶ ὠρολόγιον.</p>
<p>Π.110.4–5. καθὼς καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν λίθων ἐκτίσθη ὁ ναός</p>	<p>f. 186v καὶ ἀπὸ τὰ λιθάρια <u>τούτου τοῦ ἑλληνικοῦ ναοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ὕλην ἐκτίσθη ναὸς τοῦ ἀγίου</u></p>

If it is appropriate to look for an ideological trend in how the Kutlumus version edits the initial (?) text, we could point at a more graphic moral reasoning

in expounding the story of the elephant and more pious approach in explaining the Tetrupleuron effigy.

Yet, the most interesting part of the text is several long pieces that could be a later interpolation, but could belong to the original as well. We reproduce these excerpts from the Kutlumus manuscript indicating the exact fragment of Preger's edition to which each of them pertains.

I⁷

f. 165r (II.28.4) εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ἦσαν καὶ ὁ Ζήνων καὶ ἡ Ἀριάδνη ἡ γυναῖκα τοῦ Θησεύς εἰς μάρμαρα ἤγουν εἰς δύο κολῶνας ὅπου εἶχανε στίχους λυπητικούς ἐνὸς φιλοσόφου ὀνόματι Σεκούνδου οἱ ὅποιοι στίχοι εἶχαν τὴν ἱστορίαν πῶς Θησεύς ὁ ἀνὴρ τῆς Ἀριάδνης καὶ υἱὸς τοῦ Αἰγείου ὅπου ἦτον βασιλεὺς εἰς τὴν Ἀθήνα ἔγινε βασιλεὺς εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐξίωσε τὸν Μινόταυρον ὅπου ἐβασίλευσε ἐκεῖ καὶ ὕστερον πάλιν ἠῦρεν τὸν κρυμμένον εἰς ἓνα σπήλαιον καὶ ἐσκότῳσεν τὸν καὶ ἐπῆρε τὴν Ἀριάδνην ποῦ εἴπαμεν γυναῖκα ἡ ὅποια ἦταν τοῦ τοιοῦτου τοῦ σκοτωμένου θυγατέρα, ἔπειτα ἠθέλησε (f. 165v) νὰ περάδῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πατέρα του τὸν Αἰγαῖον νὰ του εἴπῃ πῶς ἐνίκησε τὸν Μινόταυρον τὸν ἐχθρόν του. ὅμως πρὶν νὰ ἔλθῃ τινες εἶπανε ψέματα εἰς τὸν πατέρα του πῶς τοῦτος ὁ Θησεύς ὁ υἱὸς του ἀπέθανε καὶ ὁ πατέρας του ἀπὸ τὸ πικρὸ τοῦ ἀνέβῃ ἀπάνω εἰς μίαν πέτραν μεγάλην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὀνομάσθη τὸ πέλαγος ἐκεῖνος ἕως τὴν σήμερον ἀρτζίπέλαγος διότι ἐπνίγη ὁ Αἰγαῖος καὶ ἀφοῦ ἦλθεν ὁ Θησεύς καὶ ἔμαθεν πῶς ἐπνίγη ὁ πατέρας του ἀπὸ τὴν λύπην του δὲν ἐθέλησε πλέον νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν Κρίτην μόνος ἀπόμεινε εἰς τὴν Ἀθήναν εἰς τὸν τόπον τοῦ πατρός. ταύτην τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἔλεγον οἱ στίχοι ἐκεῖνοι οἱ λυπητικοὶ ὅπου ἔκαμεν ὁ Σεκούνδος ὁ φιλόσοφος ὡσαν εἴπαμεν.

II

f. 165v (II.28.6) ἡ ὅποια γοργῶνη εἶτον γυναῖκα καὶ εἶχε τὸ πρόσωπόν της τόσον φοβερὸν ὡσαν λέγουν οἱ μῦθοι ὅτι ὅποιος τὴν ἔβλεπεν ἀπέθανε, ἀμὴ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αἱ γοργῶνες ἦσαν γυναῖκες κακαῖς καὶ γλωσσῶδεις ὅπου δὲν ἠμπούριεν τινὰς νὰ ζήσει (f. 166r) μετ' αὐταῖς καὶ διὰ τοῦτο ἔφησαν ἀπάταις ὅτι ἐθανάτωναν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν κακὴν τους γλώσσαν.

III

f. 166v (II.28.22) [τὸ γένος ὄλον τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου] ἐκεῖ γλυμμένον εἰς μάρμαρον, ἀκόμῃ ἦτον καὶ ἡ συμφορὰ τοῦ Μαυρικίου [καὶ τῆς γυναικὸς του καὶ τῶν παιδῶν] ἐκεῖ γλυμμένα. τὸν ὅποιον Μαυρίκιον τὸν βασιλέα καὶ τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ παιδία του

7 Here the additional source is U. Roberto, *Ioannis Antiocheni fragmenta ex historia chronica*, Berlin – New York, 2005, ch. 39.1–10.

ἐσκώτωσεν ὁ Φωκάς ὁ τύραννος κατὰ δικαιοκρίσιν τοῦ Θεοῦ διότι δεν ἠθέλησεν ἐξαγοράσῃ τοὺς Χριστιανοὺς σκλάβους χιλιάδες εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὅπου τοὺς ἐδίδαν ἀπὸ φλωρίτον α ἄμῃ ἀφήκεν καὶ τοὺς ἐσκώτωσαν οἱ βάρβαροι καὶ διὰ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν του ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον του ὅτι ἦτον ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ καὶ ἐρώτησάν τον ποῦ θέλῃ να παιδευθῇ, εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τὸν πρόσκαιρον ἢ εἰς τὴν μέλουσαν κρίσιν τὸ αἷμα τῶν Χριστιανῶν ποῦ ἐχύθη. Καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίθη καὶ ἐπαρακάλεσε να παιδευθῇ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. "Ἐτζη λοιπὸν εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἦλθεν ὁ Φωκάς ὁ τύραννος καὶ πρῶτα του ἐπῆρε τὴν βασιλίαν καὶ ἔκαμεν τον σκλάβον αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του, ἔπειτα εὐθὺς ἔκοψεν ἕνα ἕνα τῶν παιδῶν ἔμπροσθεν (f. 167r) καὶ ἐκεῖνος ἔλεγεν εἰς πάντα του παιδί ποῦ ἔκοπταν· Δίκαιος Συ, Κύριε, καὶ δικαία εἶναι ἡ κρίσις σου (cf. Ps 118:137 LXX), ἐνθυμῶντας τὴν ἁμαρτίαν ποῦ ἔκαμεν καὶ δεν ἀγόρασε τοὺς σκλάβους. Τέλος ἔκοψε καὶ τὴν γυναῖκα του καὶ αὐτὸν καὶ ἐπαιδεύθη σ' τοῦτον τὸν κόσμον διὰ να μὴν παιδευθῇ εἰς ἐκεῖνον ὥσαν καὶ οἱ χρονόγραφοι λέγουσι πλατύτερον ταύτην τὴν ἱστορίαν.

IV

f. 171r-v (II.44.9) Οὗτοι δὲ οἱ ἄρχοντες τῆς συγκλήτου καὶ οἱ πατρίκιοι ἐδιάβαζον καὶ ἔλεγον συχνὰ ἀναμέσον τους τὸν πρῶτον ψαλμὸν τοῦ Δάβιδ ἡγουν τὸ "Μακάριος ἀνὴρ" καὶ το ἐξηγοῦντο ἀπλούστερα τοῦτ' ἐστι καλότυχος ἔνε ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ κριτῆς καὶ αὐθέντης ἐκεῖνος που δεν ἐπερπάτησε εἰς τὴν βουλὴν τῶν ἀσεβᾶδων καὶ τῶν ἀθέων καὶ εἰς τὴν στράταν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων δεν ἐστάθη καὶ εἰς τὸ θρόνη τῆς πανούκλας ἡγουν τῶν φθοροποιῶν καὶ τῶν κακοποιῶν δεν ἐκάθισε, ἀμῃ μελετᾶ καὶ κρατεῖ νύκτα καὶ ἡμέρα τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦτος ὁ ἄνθρωπος παρομοιάζει εἰς ἕνα δένδρω φυτεμένω σημά καὶ ὑποκάτω εἰς νερά ὅπου θέλει δώσει τὸν καρπὸν εἰς τὸν καιρὸν του ἡγουν δείξει τὴν ἀρετὴν του ὁ ἄνθρωπος ἂν ἔνε πλούσιος πῶς να οἰκονομήσει τὸν πλοῦτον του εἰς καλοὺς τόπους ἂν ἔνε πτωχὸς καὶ εἰς καιρὸν πάντα να δείξει τὴν ὑπομονὴν του καὶ να μὴν βλασφημῇ εἰς τὸν Θεόν, μόνον να ἔχει τὴν ἀγίαν ταπεινώσιν καὶ τὴν εὐχαριστίαν να τον σκεπάζουν ὥσαν τὰ φύλλα σκεπάζουσι καὶ φυλάττουσι τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου. Καὶ πάλιν οἱ αὐτοὶ συγκλητικοὶ ἐξηγοῦντο κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ θείου Ἐφραίμ ὅτι καρπὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔνε τὰ ἔργα του (f. 172r) καὶ τὰ φύλλα εἶναι οἱ κούφιοι λόγοι, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς λέγει· "Ἐτζη ἄς λάμψῃ τὸ φῶς σας ἐμπρὸς εἰς ἀνθρώπους ὅπως να ἴδουν οὐχὶ τὰ ἀξιωματὰ σας τὰ κοσμικὰ, οὐχὶ τὰ μεταξωτὰ σας ρούχα, οὐχὶ τὸν βίον σας, ἀλλὰ τὰ καλὰ σας ἔργα καὶ ἐξ αὐτῶν να δοξάσουν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα" (cf. Matth. 5:16) καὶ πάλιν λέγει· "Δεῖξε τὴν πίστιν σου ἀπὸ τὰ ἔργα σου" (cf. Ep. Jacob. 2:18). Ταῦτα τὰ θεικὰ λόγια ἐμελετοῦσαν οἱ ἄρχοντες οἱ συγκλητικοὶ τοῦ παλατίου διὰ να ἔχωσιν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, να βλέπουσι τὸ δίκαιον τοῦ κόσμου καὶ να εὐθυμούνται τὸν θάνατον.

V

f. 168r (II.35.3?) ἐκεῖ ἦτον καὶ ὁ τόπος ἦτοι ὁ κάμπος τοῦ παζαρίου ὅπου ἐπωλοῦσαν

καὶ ἄλλασαν τὰ βλαμμένα ζῶα, ἀμὴ ὕστερον ἄλλαξαν τὸ παζάρι τοῦτο τῶν ζώων καὶ το ἔκαμαν νὰ γίνεταὶ τὸ παζάρι τοῦτο εἰς τὴν Χρυσὴν λεγυμένην Πόρταν ὅπου ἔστησαν καὶ δύο ἄλογα κονυτούρα καὶ ἀντζοκοπημένα χάλκινα, καὶ βωμοὶς ἀκόμη πέτρινοι ἐλληνικοὶ ἦσαν σημά εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ ὅπου τὴν ἔκαμαν αὐτὰς ὥσαν εἶπωμεν ἐκεῖ καὶ ἀκούεις μετὰ τέσσαρα.

VI

f. 188r Ἄλλο γίνωσκε ὅτι κατὰ μίμησιν τῆς παλαιᾶς Ρώμης ἐκτίσθη αὕτη ἡ θεόδοτος Κωνσταντινούπολις καὶ ἡ πρεσβυτέρα Ρώμη ἔνε ὥσαν ἡ μάσσα ὅπου ἐγήρασε καὶ ἀδυνάμησε, αὕτη δὲ ἡ πόλις ἔνε θύγατηρ ἐκείνης καὶ ὡς νέα Ρώμη δυνατωτέρα εἰς τὴν φυσικὴν θέσιν τοῦ τόπου καὶ εἰς τὰ πάντα πολλὰ βασιλικά οἰκοδομήματα καὶ θεάματα ὠραιότατα ὅποι εἶχε καλλὰ καὶ ὁ καιρὸς ἔφθαρε καὶ μετήλλε τὰς εὐμορφίας αὐτῆς τὰ κάλλη τῶν θείων ναῶν διὰ (f. 188v) ἀσύγκριτα τὰ μάρμαρα, τὰς στήλας, τὰ ἀποτελεσματικά καὶ προγνωστικά, τὰ βασιλικά παλάτια, τὰ ἐκ θεοῦ δωρήματα καὶ τᾶλλα. Πλὴν τῷ θεῷ δόξα τῷ παιδεύοντι καὶ πάλιν ἰατρεύοντι καὶ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦντι ὡς αὐτὸς μόνος γινώσκει. Ἀμήν.

This last excerpt definitely belongs to later times and indicates that the text of the *Patria* was undergoing changes and emendations until the post-Byzantine period.